

Саламяны рай Алы Сурмінавай

ВУЧЫЛАСЯ ВУЧЫЦЬ НА... ЛЯЛЬКАХ

Мастацкаму кіраўніку ўзорнага тэатра моды «Спадчына» Ваўкавыскага цэнтра творчасці дзяцей і моладзі Але Аляксееўне Сурмінавай летась была ўручана прэмія «Чалавек года Гродзеншчыны». Юныя ўдзельніцы тэатра пад яе кіраўніцтвам заваёўваюць сэрцы глядачоў усіх узростаў: ад прыгажосці незвычайных убораў вочы нельга адарваць. На пытанне «Чаму «Спадчына»? Але Аляксееўна адказала: «Усё ад нашых продкаў». І натхнёна пачала расказаць, што ад бабуль, мамы і таты атрымала яна гэтую бяссценную «спадчыну».

...Выхаваннем Алы ў дзяцінстве пэўны час займаўся родны брат бацькі. Па рабоце яму з Дома быту прывозілі ласкуты тканіны. Але з вялікай радасцю становілася гаспадыняй гэтага «багацця». Схаваўшыся ледзь не з галавой у куфар з рыззём, яна займалася любімай справай — шыла ўбранне для лялек. Гэта і стала пачаткам яе творчага шляху. Амаль з нічога яна стварала шэдэўры ляльных убораў.

У школе настаўнікі заўважлі здольнасці дзяўчынкі да малявання. Яе эцюды атрымліваліся лёгкія, светлыя, як і яна сама. А з якой неярплівацю штогод чакала Новага года! Загадзя рыхтавала казачныя касцюмы на ранішнік сабе і сястры. З года ў год навагоднія касцюмы Алы і Марыны Варабей былі самыя яркія, не падобныя на іншыя, і прызнаваліся лепшымі нават самым строгім журы.

Здавалася, што выбар прафесіі пасля заканчэння школы назаўсёды разлучыць Алу з творчасцю. Яна скончыла ПТВ-117 г. Мінска, атрымала прафесію

з'яўляецца кіраўніком узорнага тэатра моды «Спадчына». За гэты час гурткоўцамі падрыхтавана больш за сорак калекцый. «І кожная з іх цікавая па-свойму», — лічыць Але Аляксееўна. Падобных няма. Адна выканана з дапамогай аплікацыі, другая — інкрустацыі, трэцяя — пляцення. Ёсць калекцыі з саламяных трубочак, павучкоў. Першая калекцыя «Саламянае лета» — з бартоўкі з выкарыстаннем рыбалоўнага шнура, макрамэ і саломкі. «Гэтая калекцыя, — успамінае Але Аляксееўна, — запамнілася на ўсё жыццё, бо, па-першае, мела вялікі поспех на конкурсе ў Гродне, а ў Мінску атрымала бяспрэчную перамогу і, па-другое, натхніла на далейшую працу».

Вырабы з саломы здаўна лічацца адным з традыцыйных народных беларускіх рамёстваў. Каб яна стала «паслухмянай», неабходна дасканала ведаць сакрэты гэтага матэрыялу. «Калі вы будзеце згінаць яе рэзка, то сцябло паломіцца. А калі спачатку намочыце, а затым марудна, асцярожна пачняце згінаць, то

Калекцыі з саломкі патрабуюць многа сіл і часу. Матэрыял для работы Але Аляксееўна рыхтуе выключна сама. Едзе на жытнёвыя палеткі. Беражліва, каб не пашкодзіць сцяблінікі, жне сярпом, бо саломы пасля камбайна ўся паламана і зусім непридатная для пляцення ці аплікацыі. Каб сплесці спадніцу, спатрэбіцца немалы сноп саломы, а то і не адзін. Цікава, што з часткі сцябла ад коласа да першага калена плятуцца вітушы. Другая частка — доўгая — ідзе на «зубатку», а ніжняя, самая тоўстая, на аплікацыю ці інкрустацыю.

Цяжка стрымаць сваю цікавасць. Пытаюся:

— Гэтыя спадніцы і галаўныя ўборы можна насіць?

— Безумоўна. Гэта не мёртвая экспазіцыя.

— А які век у саламянай сукенкі?

— На жаль, невялікі. Саломы — недаўгавечны матэрыял. Некалькі гадоў — і яна пачынае рассыпацца, — тлумачыць Але Аляксееўна.

Кожная новая калекцыя — як святыя, як падарунак лёсу. Калекцыя 2001 года так і называецца — «Падарунак восені». Сукенкі «Арэжавы рай», «Фасолевы санет», «Казка старога гарбуза», «Кукурузная аповесць» і іншыя выкананы ў тэхніцы нанізвання зерня фасолі, кукурузы, пладоў каштанаў, насення гарбузоў. Кожнае зярнятка знайшло сваё месца ў касцюме. Затое якія казачныя сукенкі атрымаліся! А вось бэльія кветкі, выкананыя ў тэхніцы макрамэ для калекцыі «Вясна ў раі», — сапраўдны цуд!

— Ні ў адной кнізе вы не знойдзеце нічога падобнага, — расказвае Але Аляксееўна. — Гэта наша, аўтарскае. А колькі працы! Адна толькі кветка для мадэлі «Рамонкавы бум» мае звыш чатырох з паловай тысяч вузлоў. Гэта самая складаная калекцыя. Такой вы не ўбачыце нідзе...

Ёсць у «Спадчыны» калекцыі мадэлей з кардону, футра і скуры, дроту, аднак саламяны цуд ураджае найбольш. Сваімі карункавымі саламянымі касцюмамі нашы мадэлі заваявалі сімпатыі ў глядачоў «Славянскага базару» і ўжо не адзін раз выступалі з канцэртнымі нумарамі разам з вядомымі беларускімі выканаўцамі Кірылам Слукой, Сашам Нэма і юнай пераможцай дзіцячага «Еўрабачання» Вольгай Сацюк.

...Але Аляксееўна амаль ніколі не купляе падарункі ў кра-

мах. Вырабляе іх сваімі рукамі. Кожнай хатняй рэчы дае другое жыццё. Дома сваімі рукамі робіць усё. У яе кватэры саламяныя шторы, абажур, на сценах — пано з саломкі. Кожная рэч арыгінальная, непаўторная. З астаткаў салёнага цеста вырабляе карціны дзіўнай прыгажосці, са скуры і шкла — кулоны, займаецца керамікай, цудоўна вяжа. Яе кватэра нагадвае музей народнай творчасці.

Каб саломы стала «паслухмянай», неабходна дасканала ведаць сакрэты гэтага матэрыялу. «Калі вы будзеце згінаць яе рэзка, то сцябло паломіцца. А калі спачатку намочыце, а затым марудна, асцярожна пачняце згінаць, то вы зможаце прыдаць ёй форму, якую захочаце».

Іскрынкі спадчынага «Божага дару» ад бабуль і мамы перадаліся дочкам Алы Аляксееўны. Старэйшая, Наташа, яшчэ ў школе дапамагала маме прыгажосць ствараць, удзельнічала ў паказах мадэляў калекцый. Закончыла Мірскае мастацкае вучылішча. Інкрустатар. Ёсць перамогі ў абласным і рэспубліканскіх конкурсах. Малодшая, Вольга, стварае адмысловыя скуравыя вырабы. Бацькі ганарацца сваімі дочкамі. І для гэтага ёсць усе падставы.

Але Аляксееўна шчодро дзельца сваімі напрацоўкамі з калегамі. Да яе звяртаюцца з гільдыі саломалляцтва Вялікабрытаніі Хэйзел Котхіл, дырэктар музея саломалляцтва штата

Каліфорнія з ЗША Морган Овэнс Кэлі, старшыня гільдыі саломалляцтва з Аўстраліі Ноні Макфарлей. Часта наведваюцца на заняткі да Алы Аляксееўны педагогі і зацікаўленыя жыхары горада і раёна. І на ўсіх у яе хапае часу і чалавечай дабраці.

Летась у калектыў прыйшлі радасныя весткі. Тэатр моды «Спадчына» Ваўкавыскага цэнтра творчасці дзяцей і моладзі быў удастоены матэрыяльнай падтрымкі спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і Але Сурмінава атрымала званне народнага майстра па саломалляцтву.

Вольга СЦЕЛІМАСЬКО,
выпускніца 8 класа СШ №7 г. Ваўкавыска.

Яна жыццядарасная, разумная, актыўная і заразліва аптымістычная. Яна заўсёды ў руху. Яе любяць вучні, паважаюць калегі, ёю захапляюцца навакольныя. Але галоўнае яе дасягненне — гэта ўменне натхняць (ці, як сёння кажуць, матываваць) сваіх выхаванцаў на мноства карысных спраў. Таццяна Міхайлаўна Дуброўка — настаўнік ад Бога. А яшчэ, нягледзячы на тое, што шмат часу аддае сваёй прафесіі, яна пэўна.

— Мне здаецца, я нарадзілася настаўнікам. Нікім іншым сябе нават не ўяўляла. Гульня ў школу была галоўнай гульнёй у маім дзяцінстве. «Вучыла» ўсіх запар: бацькоў, сяброў, лялек... І не шкаду абсалютна. Настаўнік — гэта я, гэта маё. Гэта тая прафесія, якая выбрала мяне сама. І я шчаслівая. «Знайдзіце сабе прафесію па душы — і вы не будзеце працаваць ні дня ў сваім жыцці», — гэтыя словы мудры Канфуцый сказаў як быццам пра мяне. І як бы цяжка часам ні было, не шкаду і дзякую Усявышньому, што зрабіў мяне настаўніцай.

— Вы выкладаеце беларускую мову і літаратуру. Чаму выбралі менавіта гэтыя прадметы?

— Яшчэ з дзяцінства я прывыкла размаўляць на беларускай мове. На ёй размаўлялі мае бацькі, а я брала з іх прыклад, як гэта звычайна робяць маленькія дзеці. Па меры свайго сталення я заўважала, што мае аднагодкі, ды і многія іншыя навокал, пачалі саромецца сваёй роднай мовы. Я лічыла гэта няправільным і вырашыла, што буду спрыяць яе ўкараненню ў першую чаргу сярод маладога пакалення. Я паставіла перад сабой мэту паказаць дзецям, што беларуская мова — вельмі прыгожая і самабытная. А саромецца яе — гэта тое ж самае, што саромецца сваіх каранёў, сваёй Радзімы.

— Таццяна Міхайлаўна, акрамя сваёй працы, вы захапляецеся напісаннем вершаў. Што для вас галоўнае ў паэзіі?

— Я лічу, што паэзія павінна дарыць чалавеку гармонію, служыць прыгажосці, ствараць свет ідэальнага. Таму ў сваіх вершах наўмысна не закранаю сацыяльныя тэмы, штосці «нізкае» і бруднае. Найперш маляўнічыя вобразы нашай Радзімы спрыяюць нараджэнню радкоў новых вершаў.

ПРА АЎТАРА

— Я вельмі люблю спяваць, займаюся вакалам ужо пяць гадоў, удзельнічаю ў школьных і гарадскіх мерапрыемствах, — гаворыць пра сябе аўтар. Марыі — 16 гадоў. У чытанні яна аддае перавагу жанру «фэнтэзі». Яшчэ вельмі любіць падарожнічаць разам з бацькамі на машыне — па Беларусі і не толькі. Дома ў яе ажно тры хатнія гадаванцы-сабакі: адна такса і два «дваранскага» паходжання.

Марыя пасля заканчэння школы плануе вывучыцца на журналіста. «Сёння — гэта мая мэта ў жыцці», — кажа дзяўчына. Яна ўжо два гады наведвае ў школе гурток, мае публікацыі ў раённай газеце. У такім конкурсе, як наш, удзельнічае ўпершыню.

— Як можна апісаць творчы працэс?

— Мне часта задаюць такое пытанне. Часам усё адбываецца спантанна: нараджаецца ў галаве нейкая цікавая думка, якая мяне чымсьці асабліва прыцягнула і, не пакідаючы мяне ў спакоі, паступова рыфмуецца і ператвараецца ў верш. А бывае так: з'яўляецца радок, які пачынае гукаць ува мне незалежна ад майго жадання. Верціцца ў галаве, пакуль я не сяду, не засяроджуся і не выкладу ўсе думкі на паперы. З'яўленне вершаў — гэта заўсёды адчуванне, якое нельга выказаць словамі.

...Настаўніцкая праца — адзін з самых важных і высакародных на зямлі заняткаў. Ад асобы педагога і настаўніка, яго прафесійных і чалавечых якасцяў шмат у чым залежыць лёс і жыццё вучняў, заўтрашні дзень краіны. Напэўна, у кожнага з нас быў, ёсць у жыцці любімы настаўнік, які не толькі дапамог авалодаць ведамі, але і вывеў на дарогу жыцця.

У нашай школе працуюць цудоўныя педагогі, і мне хочацца, каб пра іх даведалася як мага больш людзей.

Марыя ІЛЬЯНKOBA,

выпускніца 10 класа СШ №4 г. Ваўкавыска.

ПРА АЎТАРА

Наш чарговы аўтар старанна вучыцца. Любіць чытаць, найперш фэнтэзі і дэтэктывы. Дзяўчыне падабаецца працаваць на камп'ютары, пісаць тэксты. Дарэчы, у творчых конкурсах яна ўжо ўдзельнічала неаднойчы. Хобі — піянербол. А яшчэ Вользе даспадобы падарожнічаць з сябрамі — хоць пехатой, хоць на веласіпедах, хоць на школьным аўтобусе.

— Але больш за ўсё я люблю танцаваць. Дзевяць гадоў займаюся гэтым ва ўзорным ансамблі «Непоседы» пры раённым Доме культуры, — распавяла 14-гадовая аўтар. Кім хоча стаць у жыцці, дзяўчына пакуль яшчэ не вызначылася.

шліфоўшычка, працавала на падшыпнікавым заводзе. Але творчы чалавек заўсёды знойдзе магчымасць самарэалізавацца. Але актыўна ўключылася ў грамадскую работу. Хапала часу і на спорт. Захаплялася валеійболам, плаваннем. Выканала нарматыў кандыдата ў майстры спорту па спартыўным арыентаванні. Актыўная грамадская работа не перашкодзіла, а нават паспрыяла асабістаму шчасцю. На трэніроўках пазнаёмілася з будучым мужам. А хутка і вяселле справілі. Так Але Варабей стала Сурмінавай.

У Ваўкавыску ў гэты час адкрываўся завод. У маладой сям'і з'явілася перспектыва атрымаць уласную кватэру. Пераехалі. І ні разу аб гэтым не пашкадавалі. Каб не пакідаць дзяцей адных, давалося перайсці працаваць нянечкай у дзіцячы садок. Вось тут яна змэгла праявіць свае здольнасці ў поўнай меры. Афармляла пакой, музычную залу, рыхтавала дэкарацыі да спектакляў. І ўсё гэта рабіла з душой, укладваючы ўсю сваю фантазію. Прыгажосць, створаную рукамі Алы Сурмінавай, заўважыла дырэктар Цэнтра творчасці дзяцей і моладзі.

І вось ужо трынаццаць гадоў Але Аляксееўна

вы зможаце прыдаць ёй форму, якую захочаце», — спасцігаю я прамудрасці саломалляцтва.

Поспех і прызнанне глядачоў акрылілі. Хацелася тварыць! Адразу ўзяліся за калекцыю, якую назвалі «Алеся». Мадэлі «Васілінка», «Паўлінка», «Яніна», «Кася» (і, вядома ж, «Алеся») падрыхтавалі ўсяго за два месяцы. Гэта была першая ў краіне калекцыя, выкананая ў тэхніцы саломалляцтва, адзначаная прэміямі на конкурсах «Вясенні капкеж» і «Калейдаскоп фантазіі» ў 1998 годзе.

